UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Consiliorvm Sive Responsorvm Avgvstini Beroii Bononien. I. C. Praestantissimi Volumen ...

Cum Summariis, & Indice rerum, ac verborum locupletissimo

Pontificij iuris, Contractuum, seu Dispositionum inter viuos materias distinctè continens

Bero, Agostino

Venetiis, 1577

Consilivm XL.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96504

Visual Library

conuẽtionẽ, ſeu conſtitutionẽ dotis à muliere minore factã, diceretur peti ꝯ effectũ ſtatuti, & non ꝯ ſtatutũ, ut ꝑ Bal. in d. l. unica. in 2. notab. Ex quibus oĩbus ꝓdictis apertè conſtat, matrimoniũ in caſu noſtro fuiſſe contractũ ſine dote, nullãq; fuiſſe conſtitutã dotẽ tacitè, ſiue expreſsè inter ipſum Antoniũ, & dictã Catherinã, ex quo ſequitur, ꝙ ſtatutũ ſupradictũ loquẽs & diſponẽs de dote, ut medietas dotis acquiratur marito, muliere prædecedente abſq; liberis, nõ habebit locũ ĩ caſu noſtro: & iõ ad bona oĩa dictæ Catherinę, q̃ non dñr eſſe dotalia, dicentur vt & tanquã hæredes uocatæ ab ĩteſtato ſorores ipſius, q̃ ſunt proximiores agnatæ, quibus de iure hæreditas ab inteſtato deferť, ut in auth. ceſſante. C. de legit. hæred. ubi ſi quis decedat abſq; liberis, & parentibus ab inteſtato, prima ſucceſſio eſt fratrũ, & ſororũ utrinq; coniunctorũ, ſed dicta Catherina deceſſit ab inteſtato abſq; liberis, & aſcendentibus ſolũ relictis ſororibus vtrinq; cõiũctis, ergo illę ſunt ad bona oĩa, & ad totã hæreditatẽ ſuã, alijs excluſis, admittendę, & præſertim excluſo in totũ Antonio, qui uigore ſtatuti non põt venire, ſeu capere partẽ dictorũ bonorũ, ex quo illa non ſunt dotalia, ut ſupra declaraui: nec ẽt põt uenire tanquã nocatus ad ſucceſſionẽ dictæ Catherinæ vxoris ab inteſtato, qm̃ † donec ſuperſunt agnati, & cognati uxoris, ma-
14 ritus nõ vocať ad ſucceſſionẽ ſuã, ſed ſolũ illis deficiẽtibus, ut eſt tex. in l. 1. C. vñ vir, & vxor. niſi eſſemus in caſu auth. præterea. C. eo. tit. ſed ipſi Catherinæ defunctæ ab inteſtato ſuperſtites fuerunt ſorores utrinque coniunctæ, quæ ſunt agnatæ, ut in l. iureconſultus. §. ſunt. ff. de gradib. & in §. 1. Inſtit. eod. nec ſumus in caſu d. auth. ꝑterea. qm̃ ille tex. hẽt locũ, qñ alter ꝯiux ſuꝑſtes eſſet egenꝰ, & inops, ut ibi, qualis nõ ẽ dictꝰ Antoniꝰ, ergo &c. Et ita de iure eſt veriſſimũ. Laus Deo.

SVMMAE.

1 *Statutum de dote maritum lucranda, vxore defuncta in matrimonio ſine liberis, eſt exorbitans, & correctorium.*
2 *Alienationem rerum ſuarum non eſſe ingenuis hominibus liberã eſt iniquum.*
3 *Dos eſt proprium mulieris patrimonium.*
4 *Legata filiæ pro dote ſunt ipſius filię, ac ipſi, & non futuro marito acquiruntur.*
5 *Sponſalia non ſunt verè, nec propriè matrimonium.*
6 *Extenſio in exorbitantibus, & correctorijs in materia ſtatutorum non fit de caſu ad caſum improprium, ſeu impropriiſſimum.*
7 *Filia deſponſata non continetur ſub ſtatuto excludente filiam maritatam à ſucceſſione patris.*
8 *Deſponſata ſimpliciter non continetur ſub ſtatuto loquente de vxore marito ꝓdecedente ſine liberis, & ſimilibus verbis vtente, quæ ad nuptam potius per verba de præſenti, quàm ad ſponsã per verbo de futuro adaptantur.*
9 *Vxoris, & mariti appellatio ſolum coniuges per verba de præſenti, non autem illos, inter quos ſolum ſponſalia de futuro interuenerunt, comprehendit.*
10 *Matrimonium præſumptum impropriè, & ſecundum quid, non autem verum, nec ſimpliciter dicitur, quando poſt ſponſalia de futuro ſequuta fuit ſimpliciter copula carnalis, licet ſit matrimonium indiſſolubile.*
11 *In ſtatutis exorbitantibus, correctorijs, & odioſis, & quæ rationi iuris naturalis, & gentium aduerſantur, verba ſunt verè, & propriè, ac abſque alterius præiudicio intelligenda.*
12 *Matrimonij veri, & matrimonij præſumpti multiplex differẽtia.*
13 *Carnalis copula ſponſalia de futuro ſubſequuta quoad quos effectus matrimonium præſumptum inducat.*
14 *In matrimonio putatiuo dos, & mulier in quibus ſit priuilegiata, & in quibus non.*
15 *Matrimonium ex verbis enunciatiuis inſtrumenti inter aliquos cõtractum præſumi, quoad quos effectus procedat.*
16 *Mentem, & rationem legis expreſſam, & ſi non eſt expreſſa, eam quæ eſt naturalis, & communiter, ac naturaliter probari poteſt, ſeruare, & à verbis legis recedere debemus.*
17 *Lex conſtat ex uerbis, & mente, ſeu ratione, & ratio verbis eſt præferenda.*
18 *Ratio legis non expreſſa quomodo coniecturari debeat.*
19 *Statuti lucrum dotis marito deferentis vxore ſine liberis prædecedẽte, quæ ſit ratio.*
20 *Vir, & vxor quoad affectum, & reliquias coniugij ad imparia iudicari non debent.*
21 *Ratio finalis diſpoſitionis attendenda, vt ab ea omnis diſpoſitio reguletur, & illa ceſſante, ſeu vigente, ceſſet, ſeu vigeat diſpõ.*
22 *Sponſa ad domum ſponſi traducta, poſt ſponſalia de futuro contracta, carnalis copula ſubſequuta præſumitur, & matrimonium præſumptum contractum cenſetur.*
23 *Matrimonium præſumptum non dicitur, vbicunque ſponſa per verba de futuro clam, & furtiuè, item quæ eſſet minor duodecimo anno ad domum ſponſi traducta fuiſſet.*
24 *Matrimonium ex ſimplici traductione ſponſæ de futuro ad domũ ſponſi non præſumitur, & quid aliud requiratur.*
25 *Statutum de lucro dotis vxore prædecedente quando in matrimonio ſolum per verba de præſenti contracto, & carnali copula, non conſumato locum habeat, & quando etiam copulæ conſumationem requirat.*
26 *Matrimonium ſaltem quoad eccleſiam triumphantem non dicitur, niſi poſt corporalem coniunctionem perfectum.*
27 *Maritus non ſubſtinens onera matrimonij, & expenſas nuptiales fructus dotis lucrari non debet. & nu. 51.*
28 *Nec lucrum dotis ex diſpoſitione ſtatuti. & nu. 51.*
29 *Mulier, cui fuit à patre aliquid pro dote relictum, matrimoniũ poſtea contrahendo cenſetur marito ſuo dotem ſibi in teſtamento relictam conſtituiſſe. Contra, nu. 52. & nu. 56. vbi declaratur.*
30 *Mulier, quæ primo viro dotem dedit, ſeu promiſit, illoque mortuo ſimpliciter ſecundo nulla dotis mentione facta nupſit, eandem dotem ſecundo viro dediſſe, ſeu promiſiſse cenſetur.*
31 *Etiam ſi primum matrimonium fuiſſet putatiuum, & inualidum.*
32 *Filia, cui à patre aliquid pro dote ante nuptias fuit relictum, dicitur dotata, & ante matrimonium contractum, ſi petat, tenetur cauere de nubendo, & conuertendo relictum in dotem pro futuro matrimonio, & quoad quos effectus dicatur dotata, & quoad quos non, nume. 49. & num. 56.*
Et quando dicta cautio ſit præſtanda, nu. 57.
33 *Filia quando dicatur dotata adeo, quòd ſub ſtatuto loquente de filia dotata comprehendatur.*
34 *Dos legata filiæ ſaltẽ dos præſumpta ſequuto matrimonio dicitur.*
35 *Copula, & cõiũgit, & cõcurſũ oĩum copulatorũ requirit, adeò qđ oratio copulata ĩ vno ex copulatis falſa in totũ falſa reddatur.*
36 *Statutum de lucrando dotem requirit caſum verum in ſtatuto expreſſum, & cum omnibus qualitatibus ſuis.*
37 *Statutũ de lucrando dotem in recompenſationem onerũ, & expenſarum matrimonij de quibus oneribus, & expenſis intelligatur.*
38 *Expenſarum, ſeu onerum appellatione de quibus intelligatur.*
39 *Modicum non conſideratur in ijs, quæ contra ius cõe, & regulare conceduntur.*
40 *Modicitas, & magnitudo quomodo conſideretur.*
41 *Recompenſatio cadit inter æqualia, non autem inter inæqualia.*
44 *Statutum de lucro dotis an locum habeat in dote mulieri ante contractum matrimonium legata, ſi matrimonium poſtea nulla de ea mentione facta contractum fuerit. & nu. 46.*
43 *Mulier ſimpliciter nulla dotis mentione facta matrimonium contrahendo non cenſetur dotem marito dediſſe, aut conſtituiſse, ẽt ſi dos ei fuiſset à patre, aut ab alio relicta, vel aliter conſtituta, niſi eſſemus in ſecundo matrimonio, et in primo dos marito fuiſſet conſtituta.*
44 *Statutum de lucro dotis quando in dote præſumpta locum habeat, & quando non.*
46 *Dos ante matrimoniũ ꝑ patrẽ filiæ maximè pupillæ in teſtõ legata, nullo ad generum reſpectu habito, dos eſſe, & dici non poteſt.*
47 *Dos filiæ ante matrimonium à patre legata non poteſt dici futuro marito conſtituta, & cui actio ad illam competat, etiam ſi nomine filię genero legata fuiſset. & nu. 52.*
48 *Et quando gener ad talem dotem agere poſſit. & nu. 52.*

49 *Filia, cui ſimpliciter dos ante matrimonium fuit legata, quare dicatur dotata quoad effectum, ut excludatur à ſucceſſione ex ſtatuto excludente filiam dotatã, ſed non quoad effectum, vt maritus dotem ex ſtatuto loquente de lucro dotis lucretur. & n. 56.*

50 *Statutũ excludẽs filiã dotatã pp maſculos dicitur eſſe fauorabile.*

51 *Maritus facilius fructus dotis, quã dotẽ, uel illius partẽ lucratur.*

52 *Dos legata filiæ, ſequuto poſtea matrimonio, non dicitur tacitè marito conſtituta, ſeu promiſſa.*

53 *Secus ſi filia marito actionem ad illam ceſſiſſet.*

54 *Mulier minor ſimpliciter matrimonium contrahens dotem tacitè conſtituiße, aut promiſiſſe dici non poteſt.*

55 *Dos ſemel à muliere pro matrimonio expreſsè deſtinata, & conſtituta ſemper ſic deſtinata, & conſtituta remanet, & ad omne ſubſequens matrimonium tranſit.*

58 *Dos quando tacitè à muliere marito conſtituta, ſeu promiſſa cenſeatur, & quando non, ut ſtatutum de lucro dotis locum in ea habeat, uel non.*

59 *Hæredibus duobus inſtitutis, ſi vnus teſtatori prædecedat, alter eſt hæres inſolidum, ac ſi ſolus hæres fuiſſet inſtitutus, & ipſi adeũti etiã inuito pars alterius accreſcit.*

60 *Legatum factum hæredi, qui ſolus eſt hæres, eſt nullum, atque inutile.*

61 *Secus in legato facto uni ex pluribus hæredibus.*

EPITOME.

STATVTVM de dote per maritum lucranda, uxore prædefuncta in matrimonio ſine liberis, non habet locum, ſi ea decedat in ſponſalibus tantum per uerba de futuro contractis.

Nec ſi poſt ſpõſalia fuerit carnalis copula ſequuta, aut ſponſa ad domum ſponſi traducta, maximè clã, & furtiuè, & non in forma nuptiali. Et tanto magis ſi tunc ea minor duodecimo anno fuiſſet.

Idem ſi matrimoniũ ſimpliciter per uerba de præſenti contractum fuiſſet, nec carnalis copula ſequuta foret.

Statutum deferẽs marito lucrum dotis, vxore prędecedẽte ĩ matrimonio ſine liberis propter onera, & expenſas, quę, & quas tempore nuptiarum, & in matrimonio paſſus fuit, ad hoc, ut locũ hẽat, quas expenſas, & q̃ onera maritus feciſſe, & ſubſtinuiſſe debuit, etiam quando matrimonium per uerba de pręſenti contractum, & carnali copula conſumatum fuit.

Statutum prædictum de lucro dotis locum non habet in dote à patre ante matrimonium relicta filię, q̃ poſtea ſimpliciter, nulla dotis mentione facta, matrimonium contraxit, etiam ſi per uerba de pręſenti matrimoniũ cõtractum, & carnali copula conſumatum fuiſſet.

CONSILIVM XL.

REM non leuem aggredior: Diana pupilla, cui à patre tria millia pro dote, & dotis nomine legata fuerũt, ſpõſalia cũ filio domini Franciſci Muſoni cõtraxit, nulla illi dote conſtituta: dicto ſponſo defuncto, ipſa adhuc in ętate minori, uel fortè pupillari conſtituta, cum domino Hercule de Caſtaldis ſponſalia contraxit, & effecta pubes, anno ſuę ętatis decimotertio nondum perfecto ſuo prius condito teſtõ, in quo matrem inſtituit hęredem, vitam cũ morte cõmutauit: dominus Hercules prędictus medietatẽ trium millium, ut ſupra, legatorum uirtute ſtatuti Mantuæ ſub rubrica de dote per maritum lucranda, uxorę defuncta in matrimonio ſine liberis, in 2. vol. cõſequi deſiderat, matrẽ hęredem inſtitutam conueniendo: Quęritur, quid iuris. Et qm̃ facti contingentia nõ ſatis clarè proponit, iõ ne res indiſcuſſa remaneat, quinque tractanda eſſe exiſtimaui. Primum, ſi matrimonium non ſit uerbis de præſenti, ſed de futuro contractum, an dictum ſtatutum de lucro dotis locum ſibi uendicet. Secundũ,

quid ſi poſt ſponſalia de futuro ſequuta fuerit cõmi
tio corporum. Tertium, quid iuris, ſi poſt ſpõſalia h
iuſmodi ad domum uiri traducta Diana deceſſerit,
ſupra. Quartum, qñ per uerba de præſenti ſimplici
matrimonium ꝯctum fuiſſet. Quintum, qñ ultra, q
uerba de præſenti eſſet ꝯctum, ẽt carnali copula fo
confirmatum. ¶ Quoad primum concludendum
ſe arbitror, prędictum ſtatutum in caſu propoſito
cum non habere, qm̃ cum loquatur de matrimon
1 ut in rubro, & nigro, & † ſit exorbitans, & correcto
ut oẽs ſcribentes atteſtantur, ut uoluit Bal. in l. 2. C.
dot. promiſ. & in l. 1. C. de condict. ob cauſ. in 4. op
ſitio. quia mulieribus ſine liberis decedentibus au
liberam teſtandi, ac diſponendi de patrimonio ſuo
cultatẽ, quod eſt ualdè odioſum, ut in l. 1. C. de ſac
ſanct. eccleſ. l. in re mandata. C. manda. & nihil tã c
ueniens ſit æquitati naturali, q̃ uoluntatem dom
uolentis res ſuas in alium transferre ratam haben
2 per traditionẽ. Inſti. de rerum diuiſ. & † iniquum ſi
genuis hominibus non eſſe liberam rerum ſuar
alienationem, ut in l. non uſq;. ff. ſi à paren. quis fu
3 manum. & † dos ſit patrimonium proprium mulie
l. pomponius philadelphus. ff. fami. herciſcũ. l. 3. &
4 gl. in. §. ſed utrũ. ff. de minorib. Et † legata filiæ pro
te ſint ipſius filiæ, ac ſibi, & non futuro marito acq
rantur. l. titio cẽtum. §. fin. ff. de conditio. & demon
l. cum pater. ff. de iure dotiũ. immò & legatũ pro d
te ipſi genero nomine filiæ ipſi filiæ acquiratur, &
beatur. l. ſeruo legato. §. ſi teſtator. ff. de leg. 1. ſequi
ex his, ꝙ ſtatutum huiuſmodi extendi non dẽt ad c
ſum, quando mulier non deceſſiſſet in matrimon
ſed in ſponſalibus per uerba de futuro contractis,
5 † ſponſalia non ſunt uerè, nec propriè matrimon
ut ex uerbis rub. de ſponſalib. & matrimoniis appa
& in l. ſponſalia. & in l. in ſponſalibus. eod. tit. iunc
6 not. in rub. ff. de iur. & fac. ignorã. † in exorbitanti
autem, & correctorijs non ſit extenſio in materia ſ
tutorum de caſu ad caſum impropriũ, ſeu improp
ſimum. c. in noſtra de iniur. & dam. dat. l. 3. §. hæc u
ba. ff. de neg. geſtis. l. cum quidam. ff. de liber. & poſ
gl. & Bal. in l. fin. C. de in ius uocã. & ita cõcludit Ba
7 in d. l. 2. C. de dot. promiſ. Et benè † inſeruit doctri
Abb. in rubr. extra de ſponſalib. ubi ſub ſtatuto exc
dente filiam maritatam à ſucceſſione patris, &c. no
continetur filia deſponſata, quia ſumus in exorbita
tibus, & in quibus de odio filiæ agitur, ſecus, ſi de ſ
uore, ut per Cyn. & alios in l. non ſine. C. de bonis,
8 liber. iunctis verbis Abb. in d. rubr. Hoc † idẽ uerific
etiam ex alijs uerbis dicti ſtatuti, ibi defuncta ſine l
beris communibus, &c. quæ adaptantur ad nuptia
per uerba de præſenti, ad not. per Bartolũ in l. 1. ff. d
ſuis, & legit. hæred. & ex illis uerbis vxor poſtq̃ fuer
in domum traducta, ſeu cum eadẽ uir ꝯcubuerit, et
non fuerit in domũ traducta, matrimoniũ fuerit ca
nali copula cõſumatũ, & in matrimonio defuncta
ſine liberis: q̃ uerba cũ referantur ad illã, q̃ iam ux
eſſet, ſequitur, ut ex infra dicendis etiam apparebit,
ſponſæ per uerba de futuro non conueniunt, quia c
non ꝯueniũt verba legis, nec illius ꝯuenit diſpoſitio
iuribus vulgaribus. Et hãc opinionẽ ſequutus eſt Ba
in l. deo nobis. in prin. in 2. col. C. de epiſc. & cler. &
uoluit Bal. Nouell. in tract. dotis, in 11. parte in uer
hactenus, &c. ibi ſed dubiũ eſt, qui dicit, hoc eſſe ind
bitatum, per textum in l. 1. C. de cõdi. ob cauſ. ubi p
ctum de lucrando dotem non habet effectum, qua
do matrimonium non eſſet contractum, uel nulli
ter. Corroborantur p̃miſſa ex ijs, q̃ plenè in hac ma
ria ponit Salicet. in l. cũ te. C. de donation. ante nup
fundãdo ſe ĩ illis uerbis ſtatuti, ſi uxor marito p̃dec
ſerit ſine liberis, quæ propriè loquendo cõueniũt m

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

ptæ per uerba de præſenti,& carnaliter cognitæ, non
aũt ſimpliciter deſponſatæ, ut ſupra, & colligitur ex
not.per Alex. & Modernos in l. Centurio. ff.de vulg.
& pupil. & per Imol.in c.raynutius. extra de teſtamẽ.
9 in materia compendioſæ:& quia† uxoris,& mariti ap
pellatio, de qua in dicto ſtatuto, cõprehendit coniu-
ges per uerba de præſenti,non aũt illos,inter quos ſo
lũ ſponſalia de futuro interuenerũt,uxor.n.ab ungen
do, quia olim ungi ſolebant: unde per ſacramentum
matrimonii perfecti repræſentatur Chriſtus, & eccle
ſia triumphans, ad tradita per gl.in c. debitum. extra
de bigamis. & per Salic.in d.l.cum te.& matrimoniũ
quoad ſacramentum perfici dr̃ coniunctione animo
rũ de pręſenti,ac ẽt corporũ,ut ibi,& faciunt not.per
Bald.in additio.ad Spec.in tit. de ſponſalib.circa me-
dium, dictũq; eſt matrimoniũ, quaſi matris muniũ,
uel mater oĩum, & maritus, quaſi maris ritus, ut per
Paul.de Caſt.in conſ.121.& cum maritus,& uxor ſint
correlatiua,ſicut uxor propriè dr̃,quę per uerba de p̃-
ſenti ꝯxit, ſimiliter maritus. Et ideò ſtatutũ prædictũ,
qđ loquitur de matrimonio,& de marito,& uxore, q̃
ſine liberis decedit,non poteſt,nec debet intelligi de
ſponſalibus,nec de illa,quę ante matrimonium ꝯctũ
per uerba de præſenti decedit, quod quidẽ, ut inquit
Bal.Nouell.& ſupra retuli, eſt indubitatum.Et faciũt,
quæ habentur per Bald.in l.certũ. in 4.col.verſ.ſequi-
tur uidere. de bono.poſſ.unde uir,& uxor.C.unde le-
git.& per Bal. & alios in l. 1. in 2.quæſt.C.unde uir, &
uxor. ¶Venio ad ſecundum,qñ poſt ſponſalia de fu-
turo ſequuta fuit ſimpliciter copula carnalis, utrum
10 ſtatutum prædictũ locum habeat,& †quãuis illud di-
catur eſſe matrimonium indiſſolubile, cui omnino
ſtandum ſit, etiam ſi poſtea cum alio per uerba de p̃-
ſenti contraheretur,tamen non dr̃ uerũ,ſed præſum-
ptum matrimonium,ut eſt text.in c.is, qui fidẽ. & ibi
habetur extra de ſponſalibus. in c.ueniens. il 2. cũ gl.
eo.tit.& in c.de illis.extra de cond.appoſ. & ubiq; per
Abb.Ant.& alios quo fit,ut nõ ſimpliciter dicatur eſ-
ſe matrimonium, ſed ſecundum quid, uidelicet ma-
trimonium præſumptũ:ergo impropriè ſaltẽ quo ad
alios effectus,q̃ quoad uim cõiunctionis,& eſſentiæ,
ſeu fęderis,quia non eſt propriè tale, quod eſt tale ſe-
cundum quid, & non ſimpliciter. l.hoc legatũ. ff. de
leg.3.l.1.& 2.C.de patribus,qui fil.diſtrax. Bart.in l.ſi
maritus. §.legis iuliæ. ff.de adulte. & ideò cũ ſtatutũ,
de quo agiẽ,ſit exorbitãs,correctorium, & odioſum,
ut dictũ fuit,& ſimpliciter de matrimonio loquatur,
debet intelligi de eo,ꝙ eſt uerũ, & propriè matrimo-
nium, non aũt de improprio, quale eſt matrimoniũ
11 præſumptum,quia †in ſtatutis exorbitantibus, corre
ctoriis,& odioſis,& quæ rationi iuris naturalis,& gen
tium aduerſantur,uerba ſunt uerè, & propriè intelli-
genda, iuribus vulgaribus. Bald.in l.contractus. in 2.
col.C.de fid.inſtr.& abſq; alterius præiudicio, ut in c.
12 cum dilectus. extra de conſuetud.& †diuerſitas inter
uerũ,& præſumptũ matrimonium multiplex cõſide-
rari põt,quia uero ſtãdum eſt in utroq; foro,præſum-
pto aũt neceſſario in foro animæ ſtari nõ debet, ut in
c. tua nos. extra de ſponſalibus. Præterea in præſum-
pto deficit forma coniugium contrahendi, & aliqñ
uera ſubſtantia coniugalis contractus, hoc eſt cõſen-
ſus, cuius loco interuenit factum ipſum, de quo in d.
c.is qui.& eſt tex.cum glo.fin.in finalibus uerbis.in d.
c.tua nos. ſed in uero non,aliàs non diceretur uerum
matrimonium,nec illi ſtandum eſſet. l.nuptias. ff.de
reg.iur.d.c.de illis. ibi,niſi conſenſus de præſenti,aut
carnalis commixtio ſubſequuta. & in d.c.is, qui fidẽ.
13 Et ideò dici poteſt,†ꝙ carnalis copula,quæ ſponſalia
de futuro ſubſequitur,introducit matrimonium præ
ſumptum in foro iudiciali quoad effectũ intrinſecũ
irreuocabilis fœderis,ſicut uerum matrimonium. d.
c.is qui.d.c.tua nos. & d.cap.ueniens. ſed non quoad
alios effectus extrinſecos matrimonij,niſi ad mulie-
ris,& eius dotis fauorem.argum.tex.cum ibi not.in l.
ſi cũ dotem.in fi.ff.ſol.matr. iuncta l.1.C.de cond. ob
14 cauſ. ubi † in matrimonio putatiuo licet dos, & mu-
lier ſit multum priuilegiata in cõcernentibus eius fa-
uorẽ, non tamen quoad hoc, ut pactum de lucrando
dotẽ effectum habeat.Faciunt etiam not.per Doct.&
Felin.qui poſt Ant. de But.per multas locorum ſedes
exemplificat.in c.illud. in 2.col.in verſ. ſecundo not.
15 extra de præſumptio. †ubi ſi enunciatum ſit in inſtru
mento matrimonium inter aliquos fuiſſe contractũ,
ex hoc matrimoniũ præſumitur, ut ibi in glo.cui ſcri
bentes ahærent,ſed nõ quoad omnes effectus matri-
monij,at ſolũ quoad illud ſubſtinendũ, & conſeruan
16 dũ,ut ibi per do.Ant.¶Accedat ad hæc,ꝙ †non ſolũ
debemus à uerbis legis recedere,& ſeruare mentem,
ubi mens eſt expreſſa, ſed etiam ubi mens, ſeu ratio
nõ eſt in lege expreſſa, dummodo illa rõ præfinita ſit
naturalis, & cõiter ac naturaliter probari poſſit, per
ſimilẽ rõnem,per quam etiam ſi lex non eſſet,ꝯrium
imaginari poſſet,ut notabiliter probaẽ in l.ſcire opor
tet. ff.de excuſa.tuto.ibi, ſed & ſi maximè uerba legis
hunc haberent ſenſum, mens tamen legis latæ aliud
vult,& ibi,cuius fidem ſufficit firmare ex ipſa natura-
li iuſtitia; ad idem.l.mulier.iuncta glo.ff.ſol.mat. ubi
mens ꝯ uerba ipſius legis coniecturatur. c. de intelli-
17 gentia. de uerb.ſig.c.melchior. 1.q.1. † conſtat.n.lex
ex uerbis,& mente,ſicut homo ex anima,& corpore.
c.erit aũt lex. 4.diſt. Doc.in c.1. de conſtit. & uerba ſe
habent,ut corpus, & tanquam ſuperficies, rõ aũt, ſeu
mens ſe habet, ut ſpiritus & anima, & ideò ratio uer-
bis eſt pręferenda,ſicut anima corpori pręfertur.arg.
c.ſolitæ.de maio. & obed. iuncto c.pręcipimus. 12.q.
18 1. † ad coniecturandam aũt rationem legis, ubi non
eſt expreſſa,debemus coniecturare, propter quid uir
ſapiens feciſſet,ſeu motus fuiſſet,cum talis cenſeatur
legiſlator, & iudicibus, doctoribusq; data fuerit po-
teſtas iura interpretandi,& legis mentem, ac rõnem
excogitandi.l.unica.C.de profeſſo.qui in ciuita.Con
ſtantinop. lib.12. Inno.in c.cum ſpeciali. de appella.
19 †Ratio aũt, cur ſtatutũ marito lucrũ huiuſmodi defe
rat,non poteſt dici,ꝙ fuerit affectus coniugij,ſeu reli
quię ſponſalium,aut matrimonij,qm̃ pari ratione ſta
tutũ tale lucrũ donationis propter nuptias porrexiſ-
ſet uxori marito pręcedente, cum in utroq; idem
affectus p̃ſumatur, & dicantur eędẽ reliquię ſupereſ-
ſe,nec non ęqualitas inter dotem, & donationem pp
nuptias ſit ſeruanda, ut in auth. uxore. C. de ſecund.
nupt. auth.ęqualitas. C.de pact.conuen.ubi caſus, &
20 †uir,& uxor quoad affectum,& reliquias coniugij ad
imparia iudicari non debent. c. gaudemus. extra de
diuor.c.fi. de dona.inter uir. & uxor.l.ult. §.penul. C.
de dona. ante nupt. Nec coniecturari poteſt, rationẽ
talis lucri fuiſſe, ꝙ uir ſit caput mulieris, qa idẽ foret
in caſu d.auth.uxore. & d.auth.ęqualitas. & d.l.fi. cu-
ius tamen ꝯrium ibi habetur, & arg.eorum, quæ tra-
duntur in d. l. Deo nobis. C.de epiſco. & cleri. Ratio
ergo erit, qua nullã meliorẽ coniecturare poſſumus,
uidelicet iactura,& dãnum ſumptuum,& expenſarũ,
quas paſſus fuit maritus in ornamentis,ueſtibus, con
uiuiis, muneribus, & in apparatu feſtiuitatis nuptia-
rum. Quæ ratio non eſt cõis mulieri, ſed eſt ſolius ui-
ri,& ferè ab omnibus Doct.tanquam ſola,& unica in
propoſito conſideratur, & pręſertim in l. ſi cum do-
tem.in fi.ubi Alex.& alij.ff.ſolu.matr.& omiſſa habe-
ri debe pro expreſſa.argum.l.2.ff.de liber. & poſthu.
Et hanc rationem ſolum in indiuiduo conſiderat di-
21 ctum ſtatutum ciuitatis Mantuę, † quę tanquam

finalis ſtatuti, ex quo eſt in eo expreſſa, iuxta ea, quæ
uoluit Bar. in l. 1. ff. de donat. eſt attendenda, & ab ea
oĩs diſpoſitio regulanda, & illa ceſſante, debet ſtatuti
diſpoſitio ceſſare. l. adigere. §. quãuis. ff. de iur. patro.
c. cum ceſſante. cũ materia. de appel. & quoties illa ui
get, & locũ habet, utiq; debet ſtatuti diſpoſitio uige-
re. l. illud. ad legem aquil. & ad effectũ huius lucri cõ-
ſequendi ſatis nõ eſſet, maritũ aliquas modicas expẽ-
ſas feciſſe, quia de illis non curatur, nec conſideratio
habetur. l. ſcio. ff. de in integ. reſtitu. & not. in c. 1. eod.
tit. cum ſi. & hæc ferè omnia ſunt de capite, & mente
Abb. in conſ. 1. in 1. uol. At in caſu occurrenti, & ſi di-
ci poſſet poſt ſponſalia de futuro ſequutã fuiſſe copu-
lã, tñ ex quo aſſertus maritus Dianæ expenſas, & ſum-
ptus magnos nuptiales, de qbus ſupra, paſſus nõ fuit,
nõ erit dignus lucro, qđ à ſtatuto defertur. Et hæc cõ-
ſideratio ſeruit etiam ijs, quæ infra in ſequentibus du
biis dicentur, & p̄cipuè in quarto, in quo plura ſunt di
cenda, q̄ ad concluſionẽ traditã in pręſenti diſcuſſio-
ne adaptari poſſunt. ¶ Et ex p̄dictis infero ad deciſio-
nẽ tertij dubii, quo quæritur, ſi poſt ſponſalia de futu
ro Diana ad domum dicti do. Herculis traducta fuiſ-
ſet, & in decimo tertio anno, ut ſupra prædeceſſiſſet,
22 an ſtatutũ p̄dictum locum habere debeat. Nã † ex quo
p̄ſumeretur carnalis copula ſubſequuta, & ſic p̄ſum-
ptũ cẽſeretur matrimonium ꝯ̃ctũ, ut per Bart. in l. cũ
fuerit. ff. de cond. & demon. per tex. in l. ea, quæ. ff. ad
municip. in l. denique. ff. de ritu nupt. l. ſeia. ff. de do-
na. inter uir. & uxor. not. in d. l. nuptias. ff. de regu. iur.
glo. & ſcriben. in l. cũ te. C. de dona. ante nuptias. ubi
Iacob. de Aren. infertur, ꝙ ſtatutũ de lucro dotis mu-
liere, ſeu uxore decedente in matrimonio locum ha-
bere nõ debet, per ea, quæ ſupra proximiori loco ſunt
23 dicta. Et † tanto magis hoc uerificat̃, ſi ſponſa per uer-
ba de futuro ad domũ clàm, & furtiuè, non aũt in for-
ma nuptiali, ſed ſine nuptiarũ feſtiuitate traducta fuiſ
ſet. arg. l. ſcimus. C. de nupt. & eſt de mente Imol. in l.
cui fuerit. ff. de cond. & demon. ibi, ſi tãquam uxorẽ,
& ibi publicè tranſductã ad domũ. & eſt tex. cum glo.
in l. ea, quæ. la 2. ff. ad municip. l. mulierem. cum l. ſeq.
& ubiq; glo. ff. de ritu nuptia. iuncto c. 2. de clandeſti.
deſponſa. idem ſi mulier ſponſa minor erat, & inhabi
lis ad ꝯ̃hendum matrimonium, iuxta tex. in c. 2. ibiq;
not. extra de deſponſa. impube. eo tẽpore, quo ad do-
mũ ſponſi traducta fuit. l. hæc cõditio. §. 1. ff. de cond.
& demon. l. quod pupillæ. ff. qñ dies lega. ced. ibi, quia
uideri non põt nupta, quæ uirũ pati nõ poteſt, propte
rea quia ſit pupilla, ut ibi colligitur, ſed Diana eo tem
pore, quo fuit ad domum do. Herculis traducta, non
fuit apta uiro, qa minor duodecimo anno: itẽ clàm,
& furtiuè, & fortè uiolenter traducta fuit, ergo ex tali
traductione nõ põt dici præſumptũ matrimoniũ, &
ꝯñr non poterit ſtatutũ p̄dictũ locum habere. Præte-
rea ſi in caſu, quo fuit præſumptũ marrimonium ex
uera copula carnali ſubſequuta ꝯ̃ctũ iuxta d. c. is, qui.
d. c. ueniens. il 2. & d. c. de illis. non poteſt maritus lu-
crari dotẽ uirtute ſtatuti loquentis de matrimonio,
& de uxore, & marito, ut fuit in præcedenti articulo
dictũ, & concluſum: ergo minus lucrari poterit ille,
qui ex præſumpta copula carnali inducta ex cohabita
tione, & traductione ad domũ præſumptũ matrimo-
nium contraxit, tum quia plus operari debet uera co-
pula, q̃ præſumpta, & imaginaria. arg. l. continuus. §.
cum ita. cum ibi not. ff. de uerb. obli. tum quia primo
caſu adeſt una præſumptio, ſecũdo uerò caſu duplex
concurrit, quia ex præſumpta copula præſumitur ma
trimonium, ergo &c. arg. l. j. cũ ibi not. C. de dot. pro-
24 miſ. Et † ꝙ ex ſimplici traductione ſpõſæ de futuro ad
domũ ſponſi non præſumatur, nec dicatur matrimo-
nium ꝯ̃ctum, fuit de mente Bal. in d. l. cum te. in 1. q.

C. de dona. ante nupt. & ideò ultra traductionẽ deb
ret etiam longa conuerſatio concurrere. iuxta tex.
ibi not. in d. c. illud. extra de præſumpt. Nec obſtat
quod uoluit Bald. in d. l. cum circa. C. de iure dot.
Bal. ibi vult, maritũ poſſe ex ſtatuto lucrari partẽ d
tis nedum ueræ, ſed etiam dotis pręſumptæ per illu
textum: ſed ꝙ lucrari poſſit dotem, ſeu illius parte
quãdo uxor deceſſit in matrimonio præſumpto, B
ibi de hoc non loquitur, & hæc quoad tertium dub
ſufficiant. ¶ Aggredior quartum, qñ iam eſſet ma
25 monium ꝯ̃ctum per uerba de præſenti, & † quam
Bart. in l. nihil. ff. rerum amota. quem Doct. comm
niter ſequi uidẽtur, uidelicet Bal. in d. l. Deo nobis,
alii, ut atteſtantur moderni in tractatu ſtatim alleg
do, uelle uideatur, ꝙ ꝯ̃cto matrimonio per uerba
præſenti, ac ſolo conſenſu, iuxta tex. in d. l. nuptias.
in d. l. cui fuerit. maritus lucretur dotem ex ſtatuti d
ſpoſitione, muliere prædecedente, ut etiam in term
nis uoluit Paul. de Caſtr. in d. l. cui fuerit. & colligi
ex ijs, quæ uoluit Bal. in ſimili, in l. certum. in ultim
uerbis. C. unde cogna. & in l. 1. in 2. q. C. unde uir,
uxor. tamen hoc eſt uerum, quando ſimpliciter ſta
tũ diceret, ꝙ muliere decedente in matrimonio ma
ritus lucretur dotem, ſed quando diceret, ꝙ mulie
decedente ſine liberis &c. ut loquitur ſtatutũ, de qu
agitur, tunc non ſufficeret matrimonium fuiſſe ꝯ̃c
per uerba de præſenti, niſi etiam eſſet uerè per cop
lam carnalem conſumatum, quia dicendo ſine lib
ris, ſtatutum denotare uoluit totalem matrimonii
fectionem, quę fit per copulam. d. c. debitum. cum i
not. extra de bigamis. & hoc modo limitari, & decl
rari debet opinio Bartoli & aliorũ, ut uoluit Bal. No
uell. in tracta. dotis, in 11. parte, in 12. col. verſ. hac
nus &c. & ita debet intelligi id, quod uoluit Alex.
d. l. nihil. qui contrarium uelle uidetur eius, quod
inquit Bart. idem eſt de mente Bal. in l. non ſine. C
de bonis, quæ liber. & ibi Alex. in apoſtillis multos
hoc allegat: quando igitur ſtatutum non ſimplicit
loquitur de matrimonio, ſed cum alia qualitate, qu
conſumationem, ſeu copulam arguat, tunc non ſuf
cit matrimonium contractum eſſe per uerba de pr
ſenti, ut exemplificat Bal. in d. l. non ſine. & habetur
Abbatem in conſi. 1. in 1. lib. Corroborantur præm
ſa ex ijs, quæ etiam in fortioribus terminis uoluit S
lice. in l. cum te. C. de dona. ante nuptias. dicens ſe
ſuluiſſe, & totã conſilij ſeriem referens, arguendo a
partes, & tandem concludendo probans diuerſimo
dè, ꝙ ſtatutum tale locum non habeat in illa, quæ de
ſponſata ſimpliciter per uerba de pręſenti deceſſit,
quia ſtatutum loquitur de uxore, quæ dicta eſt, qua
ſit in uſu mariti, uel ab ungendo, cũ eo tempore, qu
ducebatur intra domum uiri, ungeretur: ſimiliter lo
quitur de uxore, quæ decederet ſine liberis: item lo
quitur de marito, q̃ propriè dr̃ quaſi maris ritus: qu
duo nomina uerificantur poſt contractum, & perfe
ctum matrimonium, ut in l. nõ ſine. C. de bonis, qu
26 liberis. necnon loquit̃ de matrimonio, † quod adhu
perfectũ ſaltem quoad eccleſiam triumphantem n
dicitur, niſi poſt corporalem cõiunctionem, ut in d
c. debitum. extra de bigamis. c. ſi quis deſponſata. 2
q. 2. item quia maritis hoc lucrũ fuit conſtitutũ in re
cõpenſationẽ onerum matrimonij, & ob expẽſas ma
gnas, quę ab illis fiunt in ueſtibus, iocalibus, & nupti
rũ feſtiuitatibus, ac conuiuiis, ut ſupra dictum fuit. &
27 ideò ſicut † maritus, qui onera matrimonij non ſu
ſtinet, nõ debet lucrari fructus. l. dotis fructus. ff. de i
re dot. l. de diuiſione. l. ſi ante. ff. ſol. matr. l. pro oner
28 bus. C. de iure dot. cũ aliis. ita † & multo minus debe
lucrari dotẽ, q̃ eſt quid principale reſpectu fructuum
arg: auth. multo magis. C. de ſacroſ. eccl. & C. de epi
& cle.

&cleric.Prętерea,vt aliàs dictum fuit, ſi ſumptus ma
gni,& expenſæ nuptiales, de quibus ſupra,ſunt cã fi-
nalis dicti lucri,vt innuit expreſsè dictũ ſtatutũ, ergo
illa ceſſante,dẽt lucri acquiſitio ceſſare.Multa alia,&
copioſius cõgerit Salic.in d.l.cum te.ſed quia ſua ſũt
ne in ſpeciẽ furti incurram,ea p̄termitto,cum præſer
tim penes illum inſpici poſſint:& in hanc ſnĩam pari
ter inclinat Abb.in d.conſi.1.per plura ab eo conſide
rata, cũ quibus per prædicta pertrãſeo. ¶Supereſt vl-
timũ dubiũ,in quo maior conſiſtit difficultas, an di-
ctum ſtatutũ locũ habeat in caſu, quo præſupponere
tur dominã Dianã fuiſſe vxorẽ Do. Herculis, hoc eſt
deſpõſatam,& ab eo cognitã,ſeu ad domũ traductã,
ut requirit ſtatutũ: & ex verbis dicti ſtatuti infertur lo
cum habere,quia illius verba conueniunt,nã pręſup-
poſito, ꝙ ipſa Diana fuerit vxor carnaliter cognita,
vel ad domũ dicti dñi Herculis poſt contractum ma-
trimonium traducta,ſequitur,ꝙ in ea uerificantur &
uerba,& diſpoſitio ſtatuti prædicti,arg.l.4.§.toties.ff.
de dãn.infect.Bal.in l.1.in 3.col.C.ſi quis omiſſ. cauſ.
29 teſta.¶Secundo† ex quo pater dotem trium millium
legauit Dianæ filiæ,& illa poſtea matrimonium cum
D.Hercule contraxit, cenſeri dẽt ipſam filiam mari-
to ſuo dotem relictam in teſtõ deſtinaſſe, & cõſtituiſ
ſe,ut in terminis voluit Rui.Regienſis in rub. ff.ſolu.
matrim.in 2. col. qui aſſerit ita ſe conſuluiſſe, motus
30 primo per id,†quod in ſimili dr̃ de muliere,quæ pri-
mo uiro dotẽ dedit,uel promiſit, illoq́; mortuo ſim-
pliciter cum ſecundo viro cõtraxit, nulla de dote fa-
cta mentione, nam certè ipſi ſecundo uiro eadẽ dos
cenſetur data,& cõſtituta,ſeu promiſſa.l.pen. §.vxor.
31 ff.ſol.matri.†quod ẽt procederet, quando primũ ma
trimoniũ fuiſſet putatiuum,& inualidũ,& uiro puta-
tiuo mulier dotẽ dediſſet, ſeu promiſiſſet, qñ poſtea
alteri ſimpliciter nubẽdo nulla dotis facta mentione
eandem dotem ſecundo viro conſtituiſſe cenſetur,
l.ſi ſerua.ff.de iur.dot. iuncta l.cum ancillis. C. de in-
ceſt.nupt.Bar.in diſputatione incip.mulier habẽs am
plum patrimonium,&c.Si ergo in proximo caſu dos
dr̃ repetita,& eadẽ ab uxore conſtituta,multo magis,
qñ pater filiæ dotem reliquiſſet, illa cenſeri debebit à
filia nubente conſtituta,& promiſſa : nec põt rõ drĩæ
ſecundũ pręfatum Doctorẽ aſſignari : Et ꝙ hoc verũ
32 ſit conſtat,†nã in terminis.l. Titio centũ.§.Titio ge-
nero.ff.de cond.& demon.& l.ſeruo legato. §.ſi teſta
tor.ff.de lega.1.quando dos legata fuit filię, aut gene
ro nomine filiæ,cenſetur ipſi filiæ legata,& ipſi ẽt cõ-
petit actio,vt ibi:Si tamen filia dotem illã petat, caue
re tenetur de conuertendo illã in dotẽ pro futuro ma
trimonio.Ergo infertur,ꝙ dos legata filiæ cenſeт̃ ma
rito futuro conſtituta, & promiſſa, mediante cautio-
ne prędicta,ut colligitur ex ijs,quæ habẽtur per Paul.
de Caſt.poſt Bar.in d.l.titio cẽtum:fatetur tamẽ Rui-
nus,quod etſi futuro marito illa dos conſtituta dica-
tur,tamẽ ille agere nõ poterit, niſi mediãte ceſſione
ſibi facta à filia,ꝑ no.per gl.in l.cũ plures.§. pen. ff. de
adminiſtra.tuto.& dicit Bar.ibi, ꝙ ſi pater in teſtamẽ
to aliquid filiæ pro dote reliquit,filia dr̃ dotata ꝑ glo.
illam,& ſe remittit ad no.per eũ in d.l.titio.§. fi.ff.de
cond.& demon.& agendo ad dotem ante matrimo-
nium contractũ tenetur cauere de nubendo, quia ut
dicit Bar.poſt Dyn.in l.Lucius.§.à te peto. ff.de lega.
2.dicendo pro dote,uel pro maritanda, &c. hęc uer-
ba faciunt modum per illum tex.& iõ ad hoc, ut poſ-
ſit legatum conſequi, debet de implendo modũ ca-
uere.arg.d.l.titio centum.§.1.& in l.quibus diebus.§.
Termilius,& ibi Bar.ff.de cond.& demon.& idẽ Bar.
33 in l.qui pupillam.in prin.ff.de adulte.declarãdo,†qñ
filia dicatur dotata ad effectũ, ut ſub ſtatuto loquẽte
de filia dotata comprehendatur,inquit, ꝙ dotata in-
telligitur,quando pater illi dotẽ dedit,uel qñ eſt tra-
dita nuptui,uel deſpõſata,ſeu ſub certa dote deſtina-
ta;uel ſi dos eſt conſtituta filiæ in teſtamento per illũ
tex.& per gl.in d.l.cum plures. & ꝙ filia,cui pater ali-
quid pro dote reliquit,poſſit ſaltem facta pubes lega
tum conſequi,eſt tex.not.in l. qui filium.ff.ubi pupil.
educ.debe.quẽ addere poſſumus ijs, quæ uoluit Bart.
in d.l.titio centum.in fi.in fina.uerb.Ex prędictis ergo
vr̃,ꝙ ſtatutum loquens de lucro dotis comprehendit
ẽt dotẽ ſimpliciter à patre legatam, quamuis tempo-
re nuptus,uel poſt ipſa filia expreſsè dotem non con-
ſtituerit,aut promiſerit. Multo magis igitur hoc ue-
rum eſſet,qñ pater genero ſuo pręſenti, vel futuro ꝓ
filia,aut nomine filiæ aliquid reliquiſſet, qñ tunc nõ
ſolum dos diceretur eſſe filię, & ad eius fauorẽ cõſti-
tuta.d.l.ſeruo legato.§.ſi teſtator,ſed ẽt marito gene-
ro, qui etiam poſſet abſque ceſſione agere, ut in l. cũ
pater.ff.de iur.dot.& d.l.titio centum.in fi.Pręterea ſi
cut filia,cui fuit à patre aliquid pro dote, ſeu nomine
dotis in teſtõ relictum,dotata,ſeu illi dos conſtituta
dicitur ad finẽ,ut ipſa per ſtatutũ excludatur à ſucceſ-
ſione,& conſequenter ſub tali ſtatuto excludente fi-
liam à ſucceſſione,mentionẽ de dote, ſeu de filia do-
tata faciente,quod eſt odioſũ , & correctoriũ iuris.l.
maximum uitium.C.de liber.præter.l. lege 12. tabu-
larum.C.de legitim. hæredib. comprehenditur non
ſolũ dos data,ſeu promiſſa,ſed ẽt dos à patre in teſta-
mento legata,ut determinãt Bar.Paul.de Caſt. & alij
in d.l.titio.in ultima col.in d.l.qui pupillã.& in d.l.cũ
plures.cum alijs,quæ poſſent allegari,& arg.d.l.qui fi
lium.ita & in caſu huius ſtatuti de lucro dotis dẽt dos
à patre filiæ legata comprehendi,nec bona diuerſita-
tis ratio uidetur poſſe aſſignari. Et præſertim quoniã
34 † talis dos legata filię ſequuto matrimonio ſaltẽ dici
tur dos præſumpta,argumento eorũ, quæ habẽtur in
d.l.cum plures.& in d.l.qui pupillam.cum ſimilibus.
ergo in illa quoque debet habere locũ ſtatutũ loquẽs
de lucro dotis,quia illud etiam in dote præſumpta lo
cum ſibi uendicat.¶Pręmiſſis tñ non obſtantibus,in
caſu occurrenti contrariam opinionem puto uerio-
rem,& ęquiorem eſſe,quia pręſuppoſito ẽt,matrimo
nium fuiſſe contractum,ac ẽt cum ipſa Diana conſu
matum,tñ ex quo ſtatutum ſe fundat expreſsè in hac
ratione,quæ & ſi nõ fuiſſet expreſſa,hæc unica ſubin-
telligebatur, ut ſupra ex mente oĩum cõcluſum fuit,
ut per Salic.in d.l.cum te.& per Abb. in d. conſil. 1.in
1.uol.videlicet,ꝙ propter onera matrimonij, & expẽ
ſas factas per maritũ tempore nuptiarum,& in matri
monio,ipſe maritus in recompẽſationem illorũ one
rum,& expẽſarum lucretur, & lucrari debeat totã do
tẽ ab uxore conſtitutã,&c.ſequitur, ꝙ in terminis no
ſtris dictũ ſtatutũ locum habere nõ dẽt,in primis põ-
derando,ꝙ ſtatutũ requirit copulatiuè maritũ ſubſti
nuiſſe onera, & expenſas nõ ſolum tẽpore nuptiarũ,
ſed ẽt in matrimonio,ut ibi nuptiarũ,& in matrimo-
35 nio, † copula enim,&,coniungit,& requirit concur-
ſum omnium copulatorum,adeò, quòd oratio copu
lata falſa in uno ex copulatis,in totum reddatur falſa.
l.ſi is qui ducenta.§.cum ita.ff.de reb.dub.l.ſiquis ita ſti
pulatus.ff.de uerb.obliga.l.quinta.ff.de conditio. in-
ſtitu. Sed non apparet dictum dominum Herculem
uirum expenſas ſaltem notabiles feciſſe, nec ſubſti-
nuiſſe onera conſiderabilia matrimonij,tempore nu
ptiarum,hoc eſt feſtiuitatis matrimonij,iuxta.l.ſanci
mus.C.de nupt.& per Bart.in d.l. titio centum.in fin.
circa finem,nec etiam in matrimonio, hoc eſt duran
te matrimonio, iuxta d. l. qui pupillam. cum ſimili-
bus, ergo ſtatutum prædictum Mantuæ in caſu no-
ſtro locum habere non poteſt:quoniam ſtatutum hu
iuſmodi de lucrando dotem per maritũ eſt odioſum,
correcto-

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

corre ctorium,& multum exorbitans,& ideò reſtrin-
gēdum, ut ſupra dictum fuit in principio poſt Bal.in
36 d.l.2.C.de dot.promiſſ.& † ſecundum Bal.in ſuo tra-
ctatu ſtatutorum in uerbo dos, ſeu dotare in 3. col.&
in l.1.in 4.oppoſi.C.de condict.ob cauſ.ad hoc, ut ſta
tutum de lucrando dotem locū habeat, requiritur, ꝙ
cōcurrat uerus caſus in ſtatuto expreſſus,& cū omni-
bus qualitatibus ſuis,& ꝙ propriè verba ſtatuti uerifi
centur:unde dicit Bal.in d.l.1.ꝙ cum ſtatutū conſide
ret matrimoniū,item illius onera,& expenſas,alterū
ſine altero non ſufficiet,ſed neceſſe erit,ꝙ uerè matri
monium ſit ſequutum, & maritus expenſas,& onera
37 ſubſtinuerit.¶ Secundo conſidero, † ꝙ ſtatutum hoc
faciens mentionem de expenſis,& de oneribus matri
monij dēt intelligi de magnis, & notabilibus, ac de
æquiualentibus ipſi lucro dotis, non aūt de modicis,
& leuibus,tum quia de modicis lex non conſiderat.l.
ſcio.ff.de in integrū reſtitutio. l.ſi oleū. in fi.ff.de do-
lo.&.l.ſi quis conduxerit.cum ibi not.ff.locati. tū qa
38 † expenſarum,ſeu onerum appellatione intelligitur
de magnis,& notabilibus, ſicut damni, & detrimēti
appellatione,argumento.c.1.cum ibi not.extra de in
integrum reſtit. & per ſcribētes in c. Quintauallis. de
iureiuran.Roma.in rub.de arbit. in 22.col.l.in rebus.
§.poſſunt.ff.commoda.& ibi gl. & Doct. poſt Guliel.
Rayne.& Dy.in l.ſi proprietarius,& ibi gl. ff. de dam.
infect.gl.in c.pen.de reſcrip.& habetur per Specul.in
tit.de locato.§.6.uer.vt autem,& in tit.de iuramē. ca-
lum.§.2.ver.quid ſi cā.& in tit.de reſtitut. in integrū.
39 §.2.uer.& ſcias. cum ſimil. & † dicit Bar.in d.l.ſcio. ꝙ
in ijs,quæ contra ius cōe,& regulare ɔceduntur, non
conſideratur,nec attenditur id, qđ modicū eſt, ſed ɔ̃
ius commune à ſtatuto conceditur marito lucrū do-
tis propter expenſas, & onera matrimonij, ergo non
dēt intelligi de modicis, & leuibus oneribus, & expē
40 ſis,ſed de magnis.Præterea † modicitas, & magnitu-
do conſideratur reſpectu rei,ad quā habet̄ reſpectus,
& fit relatio, ut per Bart.in d.l. ſcio. & facit id, qđ uo-
lunt Abb.& alij in c.1.de accuſatio.ſed expenſæ, & o-
nera per ſtatutum ponūtur reſpectiuè ad lucrū totius
dotis,ergo intelligi dēt de oneribus, & expenſis ma-
gnis,ſicut eſt lucrū totius dotis. Rurſus ſtatutū vult,
lucrum totius dotis,ſpectare ad maritū in recōpenſa
tionem onerū,& expenſarum matrimonij, ergo dēt
intelligi de magnis,& notabilibus expenſis,& oneri-
bus, quale eſt lucrum dotis, tum quia iniquum eſſet,
ꝙ ob modicā, & leuēm expenſam maritus dotē triū
milliū lucri faceret,qđ non eſt veriſimile, argumen-
to l.non eſt.ff.qđ met. cau. tum qnia inter modicam
expenſam, & magnum lucrū totius dotis non cade-
ret recompenſatio, quā expreſsè conſiderat ſtatutū:
41 † recompenſatio.n.cadit inter æqualia,non aūt inter
æqualia,& pretiū, qđ datur pro recompenſatione rei
emptæ, aut conductæ, non dēt eſſe modicū,& leue,
alioquin cōtractus nō ualeret,ut in d.l.ſi qs conduxe-
rit. ibiq; gl.& Bar.& facit id,qđ uoluit Bal. in l.fi. in 1.
q.C.de cōpenſa.per Bar.& Bal.in l. in rebus. in fi.poſt
gl.ff.cōmod. Cum igitur in caſu occurrenti factæ nō
fuerint expenſæ,nec ſubſtenta onera matrimonij lu-
cro dotis faciendo æquiualētia, immò longè mino-
ra,ac modica,& fortè nulla, ſed ꝙ non ſumus in caſu
dicti ſtatuti,qđ in ſuo caſu,& rigoroſè ɔ̃ maritum eſt
intelligendum,ne iniuſtè inferatur præiudiciū hære-
dibus uxoris,excludendo parentes, fratres,& conſan
guineos ipſius à ſucceſſione ob modicas expenſas à
marito factas reſpectiuè ad magnū dotis lucrū, argu.
c.ſuggeſtū.c.dilecti.extra de decimis. & c. quid p no-
uale. de uerb.ſignifi.bonus eſt text. in l.2. §.ſi quis. cū
gl.ff.ne quid in loco pub.& argu.l.1. §.ſunt autem. in
uerſi. oportet. iuncta glo.ff.ne quid in flumi.pub. ubi
glo.dicit utilitatem,hoc eſt maximam:& in verb.in-
iuria dicit,ideſt maxima.Præterea ſtatutum uult,ma
ritum lucrum totius dotis conſequi propter onera,
& expenſas,& rectè,quia proprium onerum, & incō-
modi eſt lucra conſequi. l. ſecundum naturam. ff.de
reg.iuris.§.de illo.inſt.de ſocieta. ergo æqualis dēt e
cā onerum,& expenſarū ipſi lucro,& econtra,alioqu
iniquum eſſet ob minimum damnum uelle lucrū im
menſum conſequi.arg.l.ſi non fuerint.cum l.ſequen
ti.ff.pro ſocio.cum ibi notatis.¶ Tertio ſtatutū hmō
loquitur de dote aut ab ipſa muliere, uel ab alio pro
ea,uel eius nomine ipſi marito data,promiſſa, uel cō
ſtituta,ut ibi lucrari debeat totam dotem ſibi ab ux
re,ſeu à quouis alio pro ea, uel eius noīe conſtituta
42 datā,ſeu etiam promiſſam.Et † quamuis ſtatutū iſtu
de lucro dotis habeat locum in dote data,aut promi
ſa, ut uoluit Salic.in d.l.cum in te.C.de dona.ante n
pt.& per gl. iuncto tex. in l.cum poſt. §. 1. in uerb.ha
bet.ff.de adminiſt. tuto.tamen locum habere non d
citur in dote à patre filiæ ſuæ pupillæ ante contract
matrimonium,& ſponſalia legata, & in teſtō relicta
quia & ſi talis dos dici poſſit ipſi filiæ conſtituta,ut ſu
pra probatum fuit per multa iura, ut in d.l.cū pater.i
d.l.qui filium.& in d.l.qui pupillā.cum ſimilibus,non
tamen ipſi marito dicitur data,promiſſa,ſeu conſtitu
ta ab vxore, ſeu ab alio eius nomine, prout expoſci
ſtatutum prædictum,qđ in caſu ſuo expreſſo ſolum lo
cum habere pōt,& non ultra,ut ſæpè dictū fuit: Nam
43 † præſuppoſito,D.Dianam ſimpliciter cōtraxiſſe ma
trimoniū cum Do.Hercule, nulla mentione facta d
aliqua dote,ſibi legata,nec aliter,profectò nō pōt di
ci dos aliquo modo ipſi marito data,aut promiſſa,ſeu
conſtituta,quinimmò matrimoniū dr̄ ſine dote con
tractū,ita uoluit Bal.in l.nulla.in 2.colum.in uer.ſed
pone ꝙ ſimpliciter eſt contractum.C. de iure dot.gl
1.in l.mulier bona.ff.eo.tit.quæ dicit Ariſtotelē con
trarium dixiſſe,ſed hoc à lege non dici, & conclud
Bar.in q.incip.Mulier habens amplū patrimoniū,q
ſi mulier minor ſimpliciter matrimonium cōtrax
tacitè non cenſetur dotem marito dare, ſeu cōſtitue
re,maior uerò cenſetur ſecundo uiro dotem illā dar
ſeu conſtituere,quam alius tertius pro ea prius prior
uiro dedit,ſeu promiſit,at ſi alius tertius pro illa dot
priori uiro non dediſſet, aut aliter non conſtituiſſet,
tunc ipſa ſimpliciter contrahendo matrimoniū non
cenſetur illi dotem dediſſe,nec conſtituiſſe,& hoc o-
ptimè probatur ex text. in l. fina. & ibi Salicet. C.
de repud. maximè in uerſicu.eodem modo, & in au-
thent. de nuptijs. in §. ſi quis enim. uerſicul.& ſi mu-
lier. ſed in caſu noſtro Domina Diana erat minor,
immò pupilla, quando cum Domino Hercule ſim-
pliciter matrimonium contraxit, ergo etiam ta-
citè non cenſetur dotem aliquam marito conſtitui
ſe. Præterea tempore primi matrimonij, ſeu ſpon-
ſaliorum cum priori contractorum ipſa non promi-
ſit, nec conſtituit dotem aliquam, ergo ſimpliciter
cum ſecundo contrahendo, non dicetur dotem ali-
quā ɔſtituiſſe,aut promiſiſſe, per ea, quæ ſupra dicta
ſunt,maximè per no.per Bart.& alios in locis allegat
¶ Nec aduerſatur illud, qđ uoluit Bal.ī l.cū circa.per
gloſam ibi. C.de iure dotium. ꝙ ſtatutū de lucro do-
44 tis uendicat ſibi locum in dote præſumpta, † qñ ipſe
loquitur, qñ dubiū eſſet, an marito pro matrimonio
dos fuiſſet data,promiſſa,aut aliter cōſtituta;ꝙ enim
dos data fuerit,probari poteſt per teſtes,uel alias pro
bationes,ſeu per præſumptiones, & inditia, & in do
te ſic præſumptiuè probata habet locum ſtatutum lo
quens de lucro dotis,& ſic Bal.ibi loquitur de dote p
ſumptiuè probata,non autem de dote,quæ pro certo
nō eſſet marito data, neque promiſſa, ſed poſſet dici
præ-

præſumpta, hoc eſt imagin aria, & in mēte patris, uel
filiæ nuptæ conſiderata tantū, & non aliter expreſsè
uiro promiſſa, nec data: & ꝙ in huiuſmodi dote taci-
ta, quæ præſumpta dici poteſt, etiam ſi illa fuiſſet an-
te matrimonium uxori legata dictū ſtatutū de lucro
dotis locū non habeat, expreſsè uoluit Alex. in conſi.
122. in 7. uol. qui in fortioribus terminis cōſuluit, do-
tē uxori legatā ante matrimonium contractū dicto
45 ſtatuto non comprehendi. † Mulier. n. ibi primo con-
traxerat matrimonium ſimpliciter nulla dote conſti
tuta, & primus uir ueniens ad mortem uxori legauit
certā dotem, quam in teſtamento confeſſus fuit ſe ab
uxore habuiſſe, quæ confeſſio nocet uiro, & hæredi-
bus ſuis, ut teneantur dotem illam uxori præſtare, ēt
ſi eam uir non recepiſſet, ut in §. ſed ſi uxori. Inſtit. de
lega. l. ſi non deſignata. C. de falſa cauſ. adiect. lega. de
mū uxor, cui maritus certā dotem legauit, cū ſecun-
do matrimonium ſimpliciter nulla dotis mētione fa
cta ꝯxit, dubitatū fuit, an uxore poſtea moriente uir
ex ſtatuto dotē, uel illius partē lucrari poſſit; quod ui-
debatur, quia illa dos legata tacitè ſecundo uiro con-
ſtituta cenſebatur per ea, quę uoluit Bar. in d. q. ſua, tñ
46 ꝯrium conſuluit Alex. in d. conſ. 122. ¶ Quarto † qñ
dos ante matrimonium per patrē in teſtamento filiæ
maximè pupillæ legata fuit, nullo habito reſpectu ad
certū generum, nec illius contemplatione, talis tunc
non poteſt dici, nec eſſe dos, qa ſine matrimonio dos
eſſe non poteſt. l. 3. ff. de iur. dot. & faciunt ea, quæ ha-
bentur per Alex. & Soci. in d. l. de diuiſione. ff. ſol. ma
trim. ergo ſi poſtea filio uiuo, ſeu mortuo patre ſim-
pliciter matrimoniū contrahat, nihil dicendo de do
te, non pōt talis dos dici marito cōſtituta, aut promiſ
ſa, cum dos nulla uerè, & eſſentialiter fuerit, nec uiro
dos aliqua fuerit promiſſa, & ꝯñr in tali dote nō pōt
dictū ſtatutum locum habere, quod uerificatur ſolū
in uera, & propria dote ipſi marito promiſſa, aut con-
ſtituta, ut ex uerbis illius apparet, iunctis ijs, quę habē
tur per Bal. poſt glo. in d. l. 1. C. de condi. ob cauſ. & in
d. l. 2. C. de dot. promiſſ. ¶ Corroborantur præmiſſa,
47 † nā qñ ante matrimonium pater filiæ dotē legauit,
quāuis ex hoc filia dicatur dotata, ut per Bart. in d. l. ꝗ
pupillam. cum ſimil. tñ nō poteſt dici futuro marito
conſtituta: & ideò non illi, ſed ſoli uxori actio ad do-
tē competit, ut in l. cum pater. ff. de iur. dot. immò ſi
nomine filiæ pater dotē genero legaſſet, filiæ, & non
genero actio competeret. l. ſeruo legato. §. ſi teſtator.
ff. de leg. 1. quomodo igiť pōt in caſu noſtro dici dos
data, aut promiſſa, ſeu conſtituta do. Herculi marito?
48 nullo modo certè. Et † quamuis gener poſſit ad talem
dotē legatā à patre agere, ſi ſibi ab uxore actio ceſſa
fuerit, ut habetur per ſcribētes in d. l. titio centū. §. fi.
& per Rui. in d. rub. tamen hoc contingit, quia filia,
hoc eſt uxor ei cedendo dotem conſtituit, & in illum
actionem ad petēdā dotem legatā tranſtulit, qm̄ qui
actionem habet, rem habere vř, ut in l. qui actionē. ff.
de reg. iur. l. rem in bonis. ff. de acq. rer. domi. & l. ha-
49 bere. ff. de verb. ſig. cum glo. & † licet filia dicatur do-
tata, cui ſimpliciter dos legata fuit ante matrimoniū,
quo ad effectū excludendi eam à ſucceſſione, ex di-
ſpoſitione ſtatuti, quod excludit filiam dotatā, ut uo-
lunt Doctores communiter ubique, & maximè Bart.
in d. l. titio cētum. in fi. & in d. l. qui pupillā. de adulte.
l. qui filium. ff. ubi pupill. educa. debeat, cū ijs, quæ al-
legantur per Modernos in d. rub. ff. ſol. mat. tñ nō de-
bet cenſeri dotata quo ad effectū, ut maritus lucretur
dotē, ex ſtatuto loquente de lucro dotis. Et ratio di-
50 uerſitatis apparet primo, † quia ſtatutum excludens
filiam dotatā propter maſculos dř eſſe fauorabile in-
troductum principaliter fauore agnationis, & fami-
liæ conſeruandæ. argum. l. qui exceptionē. in princ. ff.
de cond. indeb. ut uolunt Doct. communiter, Bald. &
alii in l. maximum uitium. C. de liber. præter. Gaſpar
Calda. in conſ. 11. in 6. & 4. col. Ange. in conſ. 68. & in
conſi. 119. & Barth. Bologni. in conſ. 69. ſed ſtatutum
deferens marito lucrum totius dotis, quale eſt illud,
de quo agitur, dř odioſum, exorbitans, & correcto-
rium, ut ſupra dixi, & traditur expreſsè per Bal. in d. l.
1. C. de cond. ob cauſ. in 4. oppo. in l. 1. C. de dot. pro-
miſſ. Præterea ſtatutū excluſiuum fœminarum à ſuc-
ceſſione loquitur ſimpliciter de filia dotata, quæ pōt
dici, & eſt dotata, ſi ei dos legata fuit, ut per Bart. in d.
§. titio genero. & in d. l. qui pupillam. cum ſi. at ſtatu-
tum de lucro dotis in caſu noſtro non loquitur de fi-
lia, ſeu uxore dotata ſimpliciter, ſed qñ marito dos
fuit ab uxore, aut ab alio eius nomine data, promiſſa,
aut conſtituta, quo caſu etſi mulier, cui dos fuit lega-
ta, poſſit dici dotata, non tñ uerum erit dicere, quod
hoc modo dos poſſit dici marito data, aut promiſſa,
uel conſtituta. Et quāuis fortè, fictè, & impropriè dos
legata filiæ, ſeu mulieri poſſet dici conſtituta ipſi ma-
rito, ueluti conatur perſuadere Rui. in d. rub. in 2. col.
quod nō placet ex p̄dictis, tñ uerè, & propriè loquen-
do non pōt dici ipſi marito cōſtituta, aut data, ſeu ꝓ-
miſſa, qa in ueritate nō ſibi, ſed mulieri fuit conſtitu-
ta, ut conſtat, ergo talis dos non pōt cōprehendi ſub
hoc ſtatuto de lucro dotis, quod requirit dotem eſſe
marito conſtitutā, aut datam, uel promiſſam, & in eo
uerba ſunt propriè, & uerè, ac in caſu ſuo uero intelli
gēda, ut dicit Bal. in d. ſuo tractatu ſtatutorū. & in d. l.
2. C. de dot. promiſſ. & ī d. l. 1. C. de cōd. ob cauſ. ¶ Cō-
51 firmatur ēt cōcluſio tradita, † nā maritus, qui nō ſub-
ſtinet, ſeu ſubſtinuit onera matrimonij, nec expenſas
fecit, dotis fructus non lucratur. l. dotis fructus. l. ubi
adhuc. & l. pro oneribus. C. de iur. dotium. & not. in l.
ſi ante. & in l. de diuiſione. ff. ſolut. matr. ergo nec de-
bet dotē, uel eius partē lucrari, qm̄ facilius uir lucrať
fructus dotis, quā dotem, uel illius partē, quod patet,
nā maritus putatiuus fructus dotis lucratur, ſed non
lucratur ex ſtatuto dotem, uel illius partē. l. 1. cum ibi
not. C. de cōd. ob cauſ. Alex. & alij in l. ſi cum dotē. §.
tranſgrediamur. ſol. matr. & Bald. Nouel. in 11. parte
ſui tractatus dotis. ¶ Modo ſupereſt reſpondendū ijs,
quæ in ꝯrium conſiderata fuerunt, & præcipuè à Rui-
no in dicta rub. ff. ſol. matr. quæ licet ex prædictis ſint
reſoluta, tamen ſpecialius reſpōderi pōt, & in primis
dico Rui. non nulla præſupponere, quæ de iure ſubſi-
52 ſtere non uidentur, † falſum. n. vř, ꝙ dos relicta filię in
teſtamento, quæ dř deſtinata filiæ pro matrimonio
contrahendo, quia ſub modo ſibi relicta dř, & ideò
de implendo modum cauere tenetur, ut ſupra dictū
fuit, & probatur argumento d. l. cū pater. dicatur ſe-
quuto matrimonio tacitè marito conſtituta, & pro-
miſſa, qm̄ futuro genero poſt matrimonium ēt ſubſe
quutū nō datur, nec cōpetit actio, ſed ſolum ipſi uxo-
ri, & filiæ. d. l. cum pater. d. l. ſeruo legato. §. ſi teſtator.
cum ibi not. l. huiuſmodi. §. cum pater. ff. de leg. 1. ubi
gener, & ſic maritus filiæ legatariæ ita demum agit, ſi
ſocer ultra legatum illi per ſtipulationem promiſiſ-
ſet; filia enim ſola ex legato agit actione ex teſtamen-
to, gener uerè ex ſtipulatione, ergo ſi ſimpliciter filiæ
pro dote ante matrimoniū, & nuptias legatū fuerit,
ſola filia agit. d. §. ſi teſtator. ubi ſi contemplatione fi-
liæ, & illius nomine pater genero dotem legauerit,
quo caſu non genero, ſed filiæ dř legatū. l. fideicōmiſ
ſa. §. interdum. ff. de lega. 3. ſola filia agit, & nō gener;
ſi uerò genero ſimpliciter dotem pater legaſſet, quo
caſu utriuſq; contemplatione cenſetur legaſſe, tunc
utriq; datur actio. d. l. titio centum. §. titio genero. ff.
de cond. & demon. ergo falſum eſt, ꝙ dos legata filię,
ſequuto matrimonio, dicatur tacitè marito conſtitu-

ta,

ta, ſeu promiſſa, nam hoc iure cautũ non reperitur,
52 †niſi mediante ceſſione actionis marito à filia facta,
ut præſupponit Rui.in d.rubr.in 2.col.cum ſeq. & uo
lunt Doct.in d. §. titio genero. & in alijs iuribus alle-
gatis: & tunc filia cedẽdo expreſsè diceretur marito
dotẽ conſtituere transferendo actionẽ ad dotẽ, quia
qui actionẽ ad rẽ habet, rẽ ipſam habere cenſetur.d.l.
qui actionem.cum ſi. & per ceſſionẽ maritus efficere
tur dominus utilis, argumento eorũ, quæ habentur ꝑ
Baldũ in l.1.in fi. verb. C.de uſucap. pro dote. Ceſſio
aũt in caſu occurrenti non interuenit, igitur non de-
bet dici dos per mulierẽ, hoc eſt filiã tacitè marito,
hoc eſt do.Herculi conſtituta, ſeu promiſſa. Præterea
54 †cum ipſa do.Diana tẽpore, quo nuptias, ſeu ſponſa-
lia contraxit cum do.Hercule, eſſet minor 25. annis,
& fortè pupilla, ſimpliciter cõtrahendo matrimoniũ
cum do. Hercule non põt dici dotẽ tacitè conſtituiſ-
ſe, aut promiſiſſe, ut uoluit glo. cõmuniter approba-
ta, in l.nulla.C.de iure dotiũ.& Bart.in d. ſua q. incip.
Mulier habens amplũ patrimonium, in ſolutione q.
& hanc difficultatem ſenſit etiam Ruin.ibi, quãuis il
lã irreſolutam dimittat. Nec debet obſtare id, quod
Ruinus in ſimili adducebat, ꝙ qñ mulier primo dotẽ
dediſſet, deinde ſimpliciter cum ſecundo uiro matri-
monium contraxiſſet, tacitè cenſetur dotem illã pri-
mã ſecundo uiro dediſſe, & conſtituiſſe, etiam ſi pri-
mũ matrimonium fuiſſet putatiuum, & inualidũ, ꝗa
dico, ꝙ hic non eſt caſus ſimilis, ſed totaliter diſſimi-
lis, & rationem diſſimilem, ac difformẽ habens: nam
55 †in hoc caſu, qui ſimilis dr̃, dos ſemel fuit deſtinata,
& expreſsè conſtituta à muliere pro matrimonio, &
ideò ſemper durat ſic deſtinata, & ad oẽ ſubſequens
matrimonium trãſit. l.cum ſerua. ff.de iure dotium.
aliud uerò eſt, qñ mulier expreſsè dotẽ pro matrimo-
nio non conſtituit, nec promiſit, quia ſimpliciter cõ-
trahendo matrimonium non dr̃ dotem conſtituiſſe,
nec tacitè promiſiſſe, quamuis à patre fuiſſet aliquid
ei pro dote relictũ. Ratio diuerſitatis eſt, quia primo
caſu adeſt ſemel expreſſa uoluntas mulieris circa do-
tis conſtitutionẽ, quæ ſemper dr̃ durare, niſi de reuo-
catione conſtet, ſecundo autem caſu ſecus, ut plenè
colligitur hæc diuerſitas ex ijs, quę ponit Bar.in d.ſua
56 q.Præterea †quamuis poſſet dici, filiam tacitè dotem
cõſtituiſſe quoad effectum, ut maritus lucraretur fru-
ctus, & ſubſtinere poſſet onera matrimonij, quia hoc
eſt fauorabile, & ſecundum regulas iuris. l. dotis fru-
ctus.l.ubi adhuc.& l.pro oneribus, ſupra allegatis, nõ
tñ quoad effectũ, ut maritus poſſit ex ſtatuto lucrum
dotis conſequi, nã hoc eſt odioſum, & exorbitans, ut
iam dictũ fuit: & ratio diuerſitatis inter caſum acqui-
ſitionis fructuum, & caſum acquiſitionis lucri dotis
eſt manifeſta, nam facilius fructus dotis acquiruntur,
quàm lucrum dotis ex ſtatuto, ut ex ſupra dictis colli
gitur. Præterea ad acquirendũ lucrum dotis ex ſtatu-
to non ſufficit, dotẽ tacitè fuiſſe à muliere, uel ab alio
conſtitutã, ut quia ante matrimonium contractũ dos
eſſet legata ipſi mulieri fortè à primo marito, ut nota
biliter, & pulchrè conſuluit Alex.in d.conſi.122. in 7.
volu. cuius uerba optimè huic conſultationi noſtræ
inſeruiunt. Nec obſtat id, quod pro confirmatione di
ctorũ ſuorum ſubiungebat Ruin.in d.rubr. ꝙ qñ filiæ
fuit aliquid à patre in teſtamento pro dote relictũ, ip-
ſa agere non poteſt ante ꝯ̃ctum matrimonium, niſi
caueat de conuertendo relictum in dotem pro matri
monio futuro: ergo præſtita huiuſmodi cautione ap-
paret, dotẽ per mulierem fuiſſe conſtitutã per ea, quę
habentur in d. §. titio genero. quia reſpondetur pri-
57 mo, †ꝙ cautio prædicta à muliere vr̃ ſolum præſtan-
da in caſu, quo ſibi pro dote fuiſſet aliquid à patre le-
gatum, & poſtea illud idem à patre genero per ſtipula
tionem promiſſum, & non qñ ſimpliciter legatũ filiæ
pro dote fuiſſet, ut declarat tex.in d.l.cum pater, ubi
caſus. Secundo reſpõdeo, ꝙ ex prædictis infertur, cau
tionem eſſe illam, quæ facit dici dotem fuiſſe à filia,
ſeu muliere conſtitutam ſecundum Ruinũ: ergo ubi
cautio talis non eſſet præſtita, non diceretur dos taci
tè futuro uiro cõſtituta, neq; promiſſa, ſed in caſu oc-
currenti talis cautio à muliere nõ fuit præſtita, nec lo
cus fuit præſtationis talis cautionis, quia ipſa Diana
non egit, nec petijt ante matrimonium ꝯ̃ctum illud
quod fuerat ſibi pro dote legatum, ergo non fuit lo-
cus alicui cautioni. d. l.cũ pater. & traditur per Doct.
Bart. & alios in d. §.titio genero. & ideò hac ratione
nõ potuit in caſu noſtro dici tacitè dos futuro marito
conſtituta, ſeu promiſſa, & hęc ſunt benè notanda, quia
uera, quicquid dixerit Rui. cuius dicta fortè ſubſtine
58 ri poſſent in terminis, in quibus loquitur. Nã †pro cla
riori inueſtigatione, & cõcordia poſſent plures caſus
breuiter conſiderari, primus ſit, qñ mulier, ſeu alius
eius nomine dotẽ primo uiro dedit, uel promiſit, &
in primo matrimonio ſiue uero, ſiue putatiuo, dein-
de ꝯ̃xit matrimonium ſimpliciter cũ ſecũdo marito,
nã tunc dos ſemel cõſtituta, & promiſſa in primo ma
trimonio, cenſetur pro ſecundo repetita, & tacitè cõ
ſtituta.glo.in d.l.nulla. & ibi Docto.in d.l.mulier bo-
na, & Bar.in d.ſua q.& d.l.ſi ſerua.cum ſi.& in hac do-
te reſpectu etiã ſecundi mariti ſtatutũ de lucro dotis
locũ haberet, & hic non eſt caſus noſter. Secundus ca
ſus ſit, qñ filia dotata à patre in teſtamento illi aliquid
pro dote legando, actiones ſibi cõpetentes ceſſit ma
rito, ſeu ſponſo ſuo ad id, qđ ſibi fuit pro dote relictũ,
& ſimiliter hoc in caſu filia, ſeu mulier cedendo põt
dici, dotẽ tacitè conſtituiſſe, & marito promiſiſſe, &
in tali dote ẽt poterit dictum ſtatutũ de lucrando do-
tem locũ habere, & hic etiam nõ eſt caſus noſter. Ter
tius caſus ſit, qñ filiæ in teſtamento patris fuit legatũ
factum pro dote, & ipſa ante matrimonium illud le-
gatum petiit, prout petere poteſt, ſecundũ quod de-
clarant Bar.& alii in d.§.titio genero. & cauit de con
uertẽdo illud in dotẽ pro futuro matrimonio, prout
cauere tenetur, & eſt de mente Rui. in d.rub. & Bar.
ac aliorum in d. §.titio genero. & tunc dos mediante
illa cautione dicetur tacitè conſtituta, & promiſſa, ut
per Rui. ibi. & in tali dote ẽt fortè poterit habere lo-
cũ dictum ſtatutũ de lucro dotis, ſed hic etiam non
eſt caſus noſter, ut patet, & ſupra declaraui. Quartus
caſus ſit, qñ pater filiæ in teſtamẽto aliquid certũ pro
dote reliquit, deinde ipſa filia poſt mortẽ patris non
petiit dotẽ illam, nec cauit, ut ſupra, nec futuro mari-
to, ſeu ſpõſo actiones ceſſit, ſed ſimpliciter matrimo
nium ꝯ̃xit cum primo uiro, & fortè etiã cum ſecũdo,
in hoc.n.uim non facio, nulla dotis mentione facta:
& tunc ueriſſimum vr̃ eſſe de iure ſaltẽ quoad effectũ
ſtatuti loquentis de lucro dotis, ꝙ propriè ipſi mari-
to non dicatur tacitè dos cõſtituta, nec promiſſa per
prædicta, maximè per not. per Bart. in d. ſua q. & per
alia ſupra allegata: quia & ſi filia ipſa poſſit dici dota-
ta, ipſiq; dos conſtituta quoad effectũ ſtatuti loquen-
tis de ſucceſſione maſculorũ, & quoad alios effectus,
non tamen dicetur dos tacitè marito conſtituta quo
ad effectũ, ut ipſa poſſit dotem lucrari ex ſtatuto, de
quo diſputatur, ut ſupra probatum fuit; & hic eſt pro-
priè caſus noſter: & tanto magis hoc uerũ erit, qñ fi-
lia, cui fuit pro dote relictũ, erat minor tempore ma-
trimonii contracti, qualis erat ipſa do.Diana, per ea,
quæ habentur per glo.in d.l.nulla. & per Bar. in ſolu-
tione d. ſuæ q. Immò attentari poteſt, ꝙ prædictum
ſtatutum de lucro dotis locum non habeat in dote
ſic tacitè conſtituta, quæ fuiſſet mulieri legata ante
matrimonium contractum, qm̃ poſtea ſimpliciter
nulla

nulla facta mentione de dote, matrimonium contra
hendo non dicetur per mulierem dos illa tacitè con
ſtituta marito quoad effectum, ut maritus illam poſ-
ſit lucrari, muliere decedente in matrimonio ſine li-
beris, ut tradit Alex. in d. conſi. 122. ¶ Præterea, & ul-
timo † conſiderandum eſt, ꝙ ex quo Fauſtina præde-
59 ceſſit teſtatori, Diana iure accreſcēdi in totum, & in
ſolidum fuit hæres non aliter, ac ſi ipſa ſola fuiſſet in
totum à patre hæres inſtituta adeò, ꝙ adeundo hære-
ditatem ſibi etiā inuitæ pars illa accreuit, quam Fau-
ſtina ipſa habitura fuiſſet, ut in l. unica. §. his ita diffini
tis. C. de caduc. toll. l. qui ex duabus. in fi. ff. de acquir.
hæred. l. ſi duo. eodem tit. & l. Titius, & Seius. ff. de hæ
60 red. inſtit. Et iō infertur, † ꝙ legatum factum de tribus
millibus pro dote ipſi Dianæ fuit inutile, & nullū, nā
quando unus tantum fuit hæres inſtitutus, ſi in teſta-
mento teſtator ei legatum fecerit, illud eſt inutile, &
nullum, quia hęredi à ſemetipſo legatū dari nō pōt. l.
61 legatū. §. hęredi. cum gl. 1. in prin. ff. de leg. 1. † ſecus ſi
duo heredes fuiſſent inſtituti, qui ambo adiuiſſent hę
reditatem, nam tunc legatum factum uni ex hæredi-
bus ualeret, quia partem haberet iure hęreditario ex
perſona ſua, & aliam partem iure legati manu cohæ-
redis, ut in l. Titia. §. Lucius. ff. de leg. 2. l. Lucius. §. Mæ
uia, & ibi Bar. ff. ad Trebellia. Et iō cum in caſu noſtro
ipſa Fauſtina cohęres non potuerit eſſe hæres, quia pa
tri teſtatori prędeceſſerit, ſequitur, ꝙ Diana totū lega
tum ſibi factum habuiſſe dicitur non iure legati, quia
illud à ſe ipſo ſibi dari non potuit, nec partem legati
habere potuit à Fauſtina cohęrede, quæ non fuit hæ-
res, quia prædeceſſit teſtatori, ſicq; ſua inſtitutio ca-
duca fuit effecta, & inualida. d. l. unica. §. & cum tripli
ci. C. de cadu. tollen. ſed totum illud legatū pro dote
habuit iure hæreditario, & ſimpliciter tanquam hæ-
res, non aūt tanquā legatū pro dote factū: quo fit, ut
uirtute illius legati, quod nullū, & inualidū fuit, filia
Diana non potuit dici dotata, nec ēt illius occaſione
dici pōt, ꝙ marito, hoc eſt D. Herculi tacitè fuerit dos
conſtituta, ſeu promiſſa, cum legatū illud non debue
rit eſſe in conſideratione, ex quo Diana nō habuit, ut
legatum ſibi pro dote factū, ſed totū, hoc eſt legatum
& reliquū hæreditatis duntaxat iure hæreditario, & ut
hæres ſimpliciter, nulloq; modo ut legataria habuiſ
ſe dr̄. Ex his igitur ceſſare debent oīa, quæ in cōtrariū
allegari poſſunt, & præcipuè ea, quæ Rui. in d. rub. cō
ſiderabat, quia ipſe loquitur præſupponēdo legatū ꝓ
dote ualere, & utile eſſe, illudq; vt legatū filiā capere
poſſe, vt ꝗa pater, aliū hæredē inſtituēdo, ipſi filiæ nō
hæredi inſtitutæ aliquid ſimpliciter pro dote legauit,
ꝗa tunc ꝑꝑ legatū ſibi factū dr̄ illud totū capere iure
legati, & iō potuit dici dotata, vt pet Bart. in d. §. titio
genero. & d. l. ꝗ pupillā. cū aliis ſimilibus. & hæc ſunt
ualde ad propoſitū notāda, qm̄ difficultatis medullā
tangunt. Ex quibus omnibus conſtat oīno concludē-
dū eſſe ad fauorem hæredū Dn̄æ Dianæ ↄtra dictū D.
Herculem, necnon per prędicta ſaluari pn̄t aliqua ex
iis, quæ Ruinus deducit in d. rub. Cætera ſupplebit do
ctiſſimus, ac iuſtiſſimus iudex. Laus Deo.

S V M M AE.

1 Maritus lucratus ex diſpoſitione ſtatuti dotem, vel eius partem ad æs alienum uxoris prædefunctæ præter funeris, & infirmitatis impenſam non tenetur, ſed onus illud ſoluendi ad hæredes uxoris ſpectat.

2 Lucrum dotis uxore præmoriente ex diſpoſitione ſtatuti marito in recompenſationem onerum matrimonij debetur, nec eſt quid hæreditarium, & quo iure ad maritum perueniat, & nu. 9.

3 Bonorum mobilium, & immobilium appellatione iura, & actiones non comprehenduntur.

4 Bonorum, iurium, & actionum omnium appellatione in contractibus ſolum præſentia ueniunt.

5 De dotis augumento idem, quod de ipſa dote iudicatur.

6 Dotis augumentum ultra dotē prius datā etiam conſtante matrimonio poteſt ab vxore, uel alio eius nomine dari, ſeu promitti.

7 Dotis noua conſtitutio, uel iam datæ augumentum quādo dicatur.

8 Reformatio, ſeu renouatio quando noua conceſſio eſſe dicatur.

9 Lucrum dotale marito liberè, & ſine aliquo onere in recompenſationem onerum matrimonij debetur.

10 Nec de hæreditate mulieris eſſe dicitur.

11 Ceſſio iuriū, & actionū pertinentium ad ipſum cedentē intelligitur de iuribus, & actionibus actiuè, non aūt paſſiuè pertinentibus.

12 Competere ius alicui dicitur, quando actiuè, & ad illius utilitatem competit.

13 Marito utiliter gerenti negotia uxoris aduerſus illam, uel eius hæredes actio negotiorum geſtorum competit.

14 Donatio nunquam in dubio præſumitur, maximè inter uirum, & uxorem.

15 Cedens, & transferens actiones nunquam contra ſeipſum illas ceſſiſſe, & tranſtuliſſe præſumitur.

16 Actiones perſonales non ſingularem, ſed uniuerſalem ſucceſſorem aſtringunt.

17 Mulier mutuum recipiendo, aut aliter ſe obligando nec in dote, nec in lucro dotis marito præiudicat.

18 Etiam quando mutuum à marito recepiſſet, uel aliter ex cauſa alia, quam donationis contraxiſſet.

19 Maritus cum uxore contrahens non præſumitur uoluiſſe iuri ſuo præiudicare, & renunciare.

20 Lucrum dotale marito debitum non eſt propriè lucrum, & ex titulo oneroſo debetur.

21 Dies incertus in ultimis uoluntatibus conditionem facit ad impediendam tranſmiſſionem, ſecus in contractibus.

22 In contractibus, & ſtipulationibus conditionalibus ſpes, & ius obligationis ad hæredes actiuè, & paſſiuè tranſmittitur, ſi quem ante, quàm conditio extet, mori contigerit.

23 Et in illis quoad effectum acquiſitionis quod tempus inſpiciatur.

24 Promiſſio ſi facta ſit alicui de ſoluendo hæredibus ſuis, is in uita ſua ex illa promiſſione non poteſt agere.

25 Actio hypothecæ, et obligationis non competit ad id, propter quod generalis obligatio, & hypotheca contracta fuit.

26 Bona dotalia non poßunt alienari, nec marito, aut alij ex alia cauſa, quam dotis obligari.

27 Sub generali bonorum obligatione non comprehenduntur ea, quæ ſpecialiter obligari, ſeu alieuari nequeunt, nec ea, quæ contrahentes ueriſimiliter non obligaſſent.

28 Vxor, ſiue mulier omnia bona ſua, iura, & actiones marito in dotem aſſignans ſolum præſentia, & non futura aſſignat.

29 Vſusfructuarius quando ob non præſtitam cautionem de utendo arbitrio boni uiri uſufructu priuari poſſit.

30 Et an non præſtando cautionem de reſtituendo bona, prout fuit interpellatus, & pronūciatum ipſum teneri, uſufructu priuetur.

31 Cautio, ad quam uſufructuarius tenetur duas partes, ſiue cauſas continet ſeparatas, & ſeparatum effectum habentes, & ob quam ipſe uſufructu priuari poſſit.

32 Vſufructuarius fructus ſciente, & patiente proprietario perceptos ſuos facit etiam non præſtita cautione, nec ex eo, quod is ſciuerit, ſeu ſcire debuerit, ſe ad cauendum teneri, in mora dicitur conſtitutus, ut fructus ſuos facere nequeat.

33 Vſufructuarius non ſatiſdans propter ignorantiam, aut negligentiam, ſiue diſſimulationem proprietarij facit fructus ſuos, ipſique proprietario eſt hoc imputandum.

34 Legatum, ſeu relictum vſusfructus omnium bonorum, alio poſt uſufructuarij mortem hærede inſtituto, quando ualeat, & quando non.

35 Vſufructuarius omnium bonorum per uerba, dominum, & uſufructuarium relictus, alio poſt illius mortem hærede uniuerſaliter inſtituto, etiam non adita hæreditate per hæredem inſtitutum, poteſt uſumfructum propria auctoritate apprehendere, & in uſufructu tanquā in re certa hæres inſtitutus cenſetur; & de utendo arbitrio boni uiri ſatiſdare non tenetur. num. ſequenti.

36 Et ſi hæres uniuerſaliter inſtitutus nollet, uel non poſſet eſſe hæres, detracta uſusfructus mentione, eſſet ipſe ſimpliciter etiam in proprietate hæres inſtitutus.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

37 *In vſufructu omnium bonorũ inſtitutus, alio poſt illius mortẽ hære de uniuerſaliter inſtituto, dicitur in vita ſua ẽt quoad proprieta tem hæres vniuerſaliter ĩſtitutus grauatus tamẽ per fideicommiſſũ reſtituere illi, qui fuit poſt eius mortẽ ĩſtitutus, fructusq; ſuos irreuocabiliter facit, nec de vtendo arbitrio boni uiri cauere tenetur.*
38 *Vſufructuarius habens certam ſpem ad proprietatem ſatiſdare non tenetur.*
39 *Legatum vſusfructus ab vxore factum marito an computetur in lucro dotis ipſi marito poſt mortem vxoris ex legis, ſeu ſtatuti prouiſione debito.*
40 *Legatum vſusfructus filio factum non computatur in legitima ei iuræ naturæ debita.*
41 *Legatũ quãdo animo cõpenſandi factũ præſumatur, & quãdo non.*
42 *Legatum de bonis ſuis ab uxore marito factum, non cenſetur factum animo compenſandi illud cum lucro marito debito.*
43 *Iudicandum non eſt ſuper non petitis, etiam ſi per viam exceptionis, uel replicationis deducta forent.*
44 *Statutum ſpeciale, & non generale attendendũ, atq; ſeruandum.*
45 *Alienatio neceſſaria, quæ fieret ex iuris diſpoſitione, formam, ſeu ſolennitatem aliàs generaliter in alienationibus, & contractibus requiſitam non expoſcit, nec alienationis appellatione propriè continetur etiam in materia alienationis prohibitæ.*
46 *Alienatione rerum minorum, niſi cum certa ſolennitate fieret, prohibita, non dicitur prohibita alienatio, quæ ex iuris diſpoſitione etiam inuito domino fieret.*
47 *Creditor bona pupilli ſibi obligata abſque legis ſolennitate uendere poteſt.*
48 *Euictio contingens ex qualitate, & natura rei euictæ inhærente nõ debetur, ſi is, cui res illa fuit uendita, uel adiudicata, naturam, & qualitatem rei ſciuit, ſecus ſi ignorauit.*
49 *Euictio facta de facto, & extraiudicialiter non debetur.*
50 *Idem ſi non fuit denunciata.*

EPITOME.

Lvcrvm dotis ex ſtatuto loci, vxore p̃morięte, marito debitum illi, vel eius hæredibus abſq; onere æris alieni ab vxore etiã cũ marito cõtracti deberi, & excepta impenſa funeris, ægritudinis, vel alimẽtorum uxoris, totũ æs alienũ ad hæredes vxoris ſpectare, non obſtãte ceſſione etiã oĩum iuriũ, & actionũ quomodocunq; ad ipſam ſpectãtium poſt æs alienum cum marito ꝯctum ab vxore ipſi marito facta, hic demõſtrat̃.

Vſufructuarius ob nõ p̃ſtitã ſatiſdationẽ de vtendo arbitrio boni viri vſufructu nõ priuatur, qñ nõ fuit in mora illã p̃ſtandi cõſtitutus, licet iudicialiter fuiſſet ꝓnũtiatum eũ teneri ad ſatiſdandũ de reſtituẽdo bona.

Inſtitutus in vſufructu omnium bonorum, vel relictus dominus, & vſufructuarius omnium bonorũ, alio poſt illius mortem hærede vniuerſaliter inſtituto, nõ tenetur cauere de vtendo arbitrio boni viri.

In lucro dotis ex diſpoſitione ſtatuti marito debito non computatur legatum vſusfructus bonorum ipſi ab vxore factum.

CONSILIVM XLI.

Cvm literis excellentiſſimorũ doctorũ do. Hieronymi Ruginei, & do. Venerij Catti amborũ Rauẽnatenſiũ arbitrorũ ſup litibus, & differentijs vertẽtibus inter dominũ Laurẽtiũ quõdã Frãciſci de Groſſis hęredẽ vniuerſalẽ dñæ Magdalenę de Lunardis ex una, & inter dñm Hieronymũ filiũ, & hæredẽ quondã eximij doctoris do. Andreæ de Peregrinis ex parte altera aſſumptorũ, cũ ptãte eligẽdi tertiũ in caſu diſcordiæ, mihi ſignificatũ fuerit, ipſos ſup aliquibus dubijs, in quibus inter ſe diſſentire dicũtur, in me, vt tertiũ conſenſiſſe, & ppea ambo me requiſiuerint, vt mea ſnĩa, ꝓut iuris eſſe videbitur, dictas difficultates determinare deberẽ: idcirco uiſis, & prius diligenter conſideratis oĩbus in proceſſu vtriuſq; partis deductis, & præcipuè partiũ allegationibus, p̃termiſſis ſuperfluis, & c
cluſiuè procedẽdo, breuiter quoad primũ dubiũ c
cludo, ꝙ dimidię omniũ bonorum mobilium, & i
mobilium, de quibus expreſſa habetur mentio in i
ſtrumento dotali celebrato de anno 1529. & ſub d
prima menſis Septembris, etiam comprehender
triginta tornaturas terræ redemptas, & reacquiſit
dictum dominũ Andreã nomine dominæ Magda
næ vxoris pro ducatis trecẽtis ex proprijs pecuniis
ſius dominæ Andreæ, abſq; onere aliquo æris alie
& præcipuè dictorum ducatorum trecentorum a
debetur præfato domino Hieronymo hæredi do. A
dreæ pro parte dotis, quã ex forma ſtatutorum Ra
næ maritus lucrari debet vxore præmoriente, quo
1 †onus ſoluẽdi totũ æs alienũ, excepta funeris, & i
mitatis impenſa, quæ etiam reſpicit lucrũ, qđ mar
debetur, ſpectat ad hæredes vxoris, & nõ ad marit
vt in l. licet. cũ ibi not. p glo. C. de iure dotium, iun
l. quod in vxorẽ. cũ glo. vbi Alexan. & alij. C. de ne
2 geſt. cũ alijs ibi allegatis: †hoc. n. lucrum, quod ma
to acquiritur, in recompenſationem onerũ matri
nij dicitur deberi, vt per gl. fi. in l. ſi donaturus. in §
ff. de cõdict. ob cauſ. & per Iaſ. in l. non tantum. C
leg. & non dicitur eſſe quid hæreditariũ, ſed potius
iuris diſpoſitione ad maritũ ſingulari titulo, & ma
monij cauſa cenſetur puenire, vt eſt textus in l. cũ
in §. hoc amplius. in fin. verbis, cum ſimilibus ibi a
gatis. ff. de dote prælega. & argumẽto l. qui liberis
hæc verba. ff. de vulga. & pupilla. p Alex. in conſi. 1
in 2. volu. col. 2. Ergo æs alienũ mulieris, quod de
re ad hæredes vniuerſales pertinet. vt in l. pro hære
tarijs. cũ ſequen. & l. fin. C. de hære. actio. & l. æris a
ni. C. de donatio. cũ ſimilib. nõ poteſt hoc lucrum
tis minuere, ut in d. l. licet. cum alijs infra allegand
¶ Quòd aũt lucrum prædictum, & ſic dimidia dot
quã præfatus dominus Andreas lucratus fuit, ded
debeat ex omnibus, & vniuerſis bonis, quæ tempo
ĩſtrumẽti dotalis dominæ Magdalenæ habebat, & c
ſequenter etiam ex illis triginta tornaturis terræ,
quibus ſupra, demonſtratur: nam quãuis tempore c
tracti matrimonij, quo tẽpore ſimpliciter omnia bo
na mobilia, & immobilia fuerunt per dominã Ma
dalenã ipſi do. Andreæ in dotẽ tradita, nõ potueri
dici etiam dictæ tornaturæ triginta dotis nomine
ditæ, propterea quia illæ erãt alienæ, & non in dom
nio ipſius vxoris, item quamuis ius franchandi, & r
dimendi illas nõ potuerit dici dote comprehenſum
quoniam cũ fuerint tempore contracti matrimon
data ſimpliciter in dotem bona mobilia, & immob
lia, vt habetur in inſtrumẽto dotali, non dicuntur c
3 prehenſa iura, & actiones, † quia non ueniunt appe
latione bonorum mobiliũ, & immobiliũ, ut in l. a
uo pio. §. in venditione. & ibi doctores cõmuniter
de re iudica. per quod limitatur id, quod habetur in
bonorum. ff. de uerborũ ſignifica. l. nam quod, in fi
ad trebell. & per Bartolum in l. quintus. §. argento
de aur. & argen. lega. quoniã illud procedit, quãdo
bonis omnib. ſimpliciter eſſet mẽtio facta: & an iura
& actiones accedant bonis mobilib. uel immobilib
hoc eſt aliud dubium, de quo habetur per Abb. in c
nulli. de rebus eccle. non alienan. ac per Alex. & alio
in d. §. in venditione. cum ſimilibus. tamen tempore
quo dictũ inſtr̃m dotale inter ipſos ꝯiuges factũ fuit
vltra bona mobilia, & ĩmobilia ĩ dotẽ fuerũt aſſigna
ta ẽt iura oĩa, & actiones, & ſpecialiter duæ poſſeſſio
nes, in qbus tãquã ſub quadã rerũ vniuerſitate dict
triginta tornaturę poſtea redẽptæ, & reacquiſitę, ut
ꝯtinent̃. arg. eorũ quę uoluit. Bar. in l. ſi ita. ff. de aur
& argẽto legato. & in l. 1. ff. de rebus dubijs. & ꝯtrd
ctũ inſtrumẽtũ dotale cõfectũ fuit nõ, ſolum ad eff

ctum